

Список використаних джерел:

1. Карамушка Л.М. Створення іміджу навчального закладу як важливий напрямок менеджменту освіти. *Управління сучасними навчально-виховними закладами в системі освіти* : матеріали Міжрег. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 1996. С. 11–15.
2. Катлип С.М. Паблік рилейшнз: теория и практика. Москва : Изд. дом «Вильямс», 2000. 479 с.
3. Оболенська Т.Є. Маркетинг освітніх послуг: вітчизняний та зарубіжний досвід. Київ : КНЕУ, 2001. 208 с.
4. Проценко І.І. Імідж вузу як складова системи освіти. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 9(53) С. 391–399.
5. Санакоєва Н., Кушнір В. Планування й реалізація рекламних компаній у сфері освітніх послуг. *Молодий вчений*. 2014. Вип. 6(09). С. 194–196.

Маньковська Л.Г.

*Головний спеціаліст відділу по Дніпровському району
служби (управління) у справах дітей Запорізької міської ради;
студентка,
Запорізький національний університет*

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПІКИ НАД ДІТЬМИ В УКРАЇНІ

Актуальність теми полягає в тому, що на базі чинного законодавства України в галузі соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування проходять важливі зміни. Протягом останніх років в Україні здійснені окремі кроки щодо запровадження ефективних механізмів захисту дітей, які потребують опіки.

Питання виховання і захисту підростаючого покоління завжди є й будуть важливими, адже діти – гарант самозбереження нації. Вкладаючи ресурси в дитинство, держава зміцнює майбутні продуктивні сили, забезпечує стабільність, готує майбутніх активних громадян, здатних перебрати на себе управління державними і суспільними справами, впевнено йти курсом розвитку, орієнтуючись на високі виважені рішення, переймати духовні пріоритети.

Головним вектором соціальної політики є покращення становища дітей, забезпечення їх прав, особливо права на виховання у сім'ї. Тому реформування державної системи опіки над дітьми є надзвичайно актуальним для України.

Останнім часом в Україні спостерігається загальне поширення такого явища, як соціальне сирітство, зумовленого ухиленням або відстороненням батьків від виконання своїх обов'язків щодо дитини. Серед основних його причин, таких, як асоціальна поведінка батьків, поширення алкоголізму та наркоманії, з'явилися і нові, характерні для трансформаційних процесів

суспільства, а саме: безробіття, економічна нестабільність, трудова міграція, зростання злочинності, бідність.

При вирішенні питання подальшої долі дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштування в сім'ю має пріоритетне значення, що впливає з доцільності сімейного виховання як природного мікро середовища соціалізації особистості.

Найпоширенішою формою влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, як і за старої радянської системи, є виховання у закладах інтернатного типу.

Пріоритетна в Україні інтернатна система утримання і виховання дітей, які не можуть виховуватися в рідних сім'ях, позитивного ефекту не давала.

Численні дослідження психологів, педагогів, дефектологів підтверджують, що в інтернатних закладах неможливо забезпечити всі необхідні умови для соціалізації дитини. Так, переважна більшість вихованців цих закладів відстає у фізичному, емоційному, інтелектуальному розвитку від однолітків, які виховуються у сім'ях; має незадовільний стан здоров'я. Серед негативних виявів інтернатного виховання – нехтування особистісними особливостями дитини, нерозвиненість її соціальних, комунікативних навичок, втрата зв'язків з родинним оточенням, труднощі подальшої адаптації в суспільстві неготовність до самостійного життя тощо.

Ці факти свідчать про необхідність розвитку нових форм влаштування дитини у сім'ю. Потрібно було принципово змінювати підходи влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Ухвалений у січні 2005 року Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» законодавчо закріпив пріоритетність сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Право дитини жити і виховуватися у сім'ї – одне з найважливіших її прав. Сімейне виховання дає можливість забезпечити її нормальний фізичний, моральний, інтелектуальний та соціальний розвиток, дає змогу їй стати повноцінним членом суспільства.

Одним з критеріїв стану захисту прав дитини та її добробуту в державі є кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Попри активізацію зусиль держави щодо поліпшення становища підростаючого покоління, створення умов для його гармонійного розвитку в країні щорічно на тлі зменшення кількості населення віком до 18 років збільшується чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Інституційні форми виховання не можуть замінити дитині сім'ю, і це давно підтверджено практикою. Основна ідея змін у системі опіки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, полягає в тому, аби максимально зосередити увагу на устрій дітей у сім'ях усиновителів, прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу.

З метою створення умов для реалізації права на розвиток дитини у сім'ї, в територіальній громаді, тобто виховання дітей насамперед за місцем їх походження, забезпечення захисту прав дітей на спілкування з батьками та

іншими родичами, збереження родинних стосунків між братами і сестрами, посилення відповідальності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за забезпечення соціального захисту дітей вбачається за доцільне якнайшвидше розпочати в області реформування системи закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Основним показником ефективності існування такої форми державної опіки над дітьми-сиротами як прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу є те, що діти, позбавлені піклування власної родини, знаходять сімейний затишок, батьківську опіку, оточення братів та сестер, повертаються у природно необхідне для нормального розвитку особистості середовище – сім'ю.

Першочерговим завданням у розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є формування позитивного іміджу у громаді щодо створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, а також залучення осіб, які мають бажання взяти на виховання дитину-сироту. Потрібно не тільки агітувати потенційних батьків-усиновителів чи батьків-вихователів, а й необхідно проводити цілеспрямовану роботу щодо формування громадської думки про необхідність допомоги знедоленим дітям, підвищення активності територіальних громад у наданні допомоги сім'ям усиновителів, денормалізації відмови батьків від рідних дітей, соціальної значущості цього процесу взагалі.

Слід відзначити, що рівень обізнаності населення щодо проблем дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування поступово зростає. Найбільш потужний вплив на формування громадської думки щодо проблем дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування мають засоби масової інформації. Також стимулювати зацікавленість громадян України до прийому на виховання в сім'ї дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Успішне завершення процесу вдосконалення системи соціально-правового захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, можливе за умови своєчасного створення відповідної нормативно-правової бази. Для цього потрібно:

1. Удосконалити існуючу законодавчу та нормативно-правову базу з питань соціального захисту дитинства, а саме розробити та затвердити:

– державні соціальні стандарти для утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та відповідні практичні механізми їхнього забезпечення;

– порядку створення, реорганізації та ліквідації закладів нового типу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, умови проживання в яких наближені до сімейних, для виховання в них дітей за місцем їх походження та за родинним принципом, з урахуванням фізичних та психологічних особливостей таких дітей; розробити Положення про такі заклади, типові проекти їх будівництва, структури, штатні нормативи тощо;

– порядок тимчасового влаштування дитини у разі відсутності батьків та неоформленого юридичного статусу у прийомній сім'ї тимчасового влаштування та положення про діяльність таких сімей;

– запровадження офіційного тимчасового статусу для дитини, яка залишилася без сім'ї та піклування батьків, і яка потребує невідкладного соціального захисту, однак з певних об'єктивних причин ще не має статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;

– навчання спрощення механізму визнання безвісті відсутніми або недієздатними батьків, діти яких залишилися без батьківського піклування, внаслідок відсутності відомостей про місцезнаходження таких батьків тощо;

– положення та механізм функціонування інституту судових вихователів для розгляду справ, щодо захисту прав та інтересів дітей.

Для України зараз настав особливий час. За ставленням нашої держави до своїх дітей, особливо дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, світовим співтовариством буде оцінено рівень її цивілізаційного поступу. Кожна успішна дитяча доля закладає цеглини ефективного зростання держави, її економічного, соціального, політичного розвитку. Кроки, здійснені державою в співпраці з науковими та громадськими інституціями, свідчать про те, що сьогодні в Україні є засади для позитивних змін, які не повинні бути втрачені задля майбутніх поколінь українських дітей.